

Stikstof, hoe kom je eraan?

*Of beter,
hoe kom je ervan af?*

Van een gewoon scheikundig element, is het geworden tot een onderwerp dat al weken het voorpaginanieuws haalt. Een element dat onlosmakelijk verbonden is met alles wat leeft. De hele landbouwsector zit er nu door op slot. De toekomst voor jonge boeren staat op losse schroeven. NAJK is daarom volop bezig met dit zogenaamde stikstofdossier, maar wat is er nu de afgelopen tijd gebeurd? We praten je graag bij.

Tekst: Neline Both Beeld: Henk van Ruitenbeek

Het begon allemaal met de uitspraak van de Raad van State (RvS) op 29 mei 2019. De RvS verklaarde het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet gerechtvaardigd. In de PAS werd vooruitgelopen op de toekomstige positieve gevolgen van de maatregelen van de beschermde natuurgebieden. Zodoende werd er door middel van de PAS alvast toestemming gegeven voor activiteiten die mogelijk juist schadelijk zouden zijn voor deze gebieden. De RvS heeft daarom de PAS onwettig verklaard. Dit heeft tot gevolg dat er geen nieuwe vergunningen meer afgegeven kunnen worden voor projecten waarbij stikstof wordt uitgestoten. Dit geldt ook voor de nog lopende vergunningaanvragen. Daar waar het doen van een melding in eerste instantie voor veel bedrijven genoeg was, zijn de bedrijven die stikstof uitstoten in één klap vergunningplichtig ge-

worden. Ook wanneer boeren willen bemesten of beweiden, moet er van tevoren om toestemming worden gevraagd.

Commissie Remkes en een vernietigende Kamerbrief

Dit heeft dus gevolgen voor de landbouw, maar ook voor de andere sectoren die stikstof uitstoten. Denk hierbij aan de bouw en industrie, maar ook activiteiten als de Formule 1-races in Zandvoort of het openen van de luchthaven in Lelystad. Om mogelijke oplossingen in beeld te krijgen heeft het Rijk de commissie Remkes ingesteld. Deze commissie is gevraagd advies uit te brengen over de mogelijke oplossingen om uit de stikstofimpassen te komen voor zowel de korte als de lange termijn. Het rapport van deze commissie bood volgens NAJK nog weinig duidelijkheid en riep alleen maar meer vragen op.

De grootste schok kwam toen minister Schou-

ten van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) op 4 oktober een brief naar de Tweede Kamer stuurde. Deze werd gevolgd door de provinciale beleidsregels op 8 oktober met daarin onder andere de kaders voor intern en extern salderen. Hiermee wordt de toekomst voor ons, jonge boeren, helemaal op slot gezet. In deze brieven staat onder andere dat er afgeroomd wordt bij extern salderen (verkoop aan derde) en dat hierbij de dier- en fosfaatrechten komen te vervallen. Ook zal de latente ruimte, dus de ruimte om te groeien binnen een bedrijf, binnen de vergunning worden afgenomen. Er zouden dan strenge regels komen voor intern salderen waardoor ontwikkelingsruimte op bedrijven in grote mate wordt beperkt. Uit de brief volgde geen oplossing voor bedrijven die onder PAS konden volstaan met een melding en voor de activiteiten als beweiden en bemesten door het creëren van een drempelwaarde. De overheid zwaaide

MEER INFORMATIE

Kijk voor de laatste informatie op www.najk.nl/nieuws of lees als lid de stikstof-update per mail. Krijg je geen mail? Neem dan even contact op via info@najk.nl om te kijken of jouw gegevens goed in het ledensysteem staan.

hiermee de jonge boeren uit. Maar wij laten ons niet uitzwaaien! NAJK en de provinciale AJK's werken daarom hard om weer bewegingsvrijheid en vertrouwen in de toekomst voor jonge boeren te krijgen.

Politieke papieren werkelijkheid

Als agrarisch ondernemers weten wij als geen ander dat stikstof nodig is voor de groei van gewassen. Het probleem is dan ook niet dat planten doodgaan van stikstof, maar dat sommige er zo hard van gaan groeien dat andere geen kans meer krijgen. Dit betreft stikstof uit de verbranding van fossiele brandstoffen (NOx) of stikstof vanuit de veehouderij (NH3, ammoniak). Hoe ammoniak zich precies door de lucht beweegt en hoe ammoniak de natuur beïnvloedt, is wat betreft NAJK nog niet voldoende duidelijk. De politiek heeft, doordat het geen vergunningen meer mag afgeven, een enorm probleem. Het gegeven dat alle veehouderijen en de boeren die willen bemesten en beweiden nu vergunningplichtig zijn geworden, maakt dat helderheid en zicht op een (snelle) oplossing noodzakelijk is geworden. Daarom kiest de politiek in eerste instantie voor maatregelen op de korte termijn waarbij deze zaken opgelost worden. Het verder vergaren van kennis en het doen van onderzoek kost tijd. Tijd die er nu niet lijkt te zijn. Uiteindelijk is verder onderzoek wel nodig en zal dit meegenomen worden in beleid voor de lange(re) termijn.

Eensgezindheid bewaren

De discussie over stikstof gaat over meerdere sectoren en kent daardoor een hoge politieke druk. Juist daarom is het extra belangrijk dat de agrarische sector één geluid laat horen. Het is belangrijk om eensgezindheid te bewaren als sector. Daarom heeft NAJK zich aangesloten bij het Landbouw Collectief. In het Landbouw Collectief is de gehele agrarische primaire sector vertegenwoordigd.

Gevolgen van voorgestelde maatregelen

NAJK is van mening dat de Kamerbrief van Schouten en de daaruit volgende beleidsregels van de provincies onder te hoge druk zijn opgesteld. Er is onvoldoende nagedacht over de gevolgen die hieruit voortvloeien. De negatieve impact voor ons als jonge boeren is zowel op de korte als op de lange termijn enorm en gaat veel verder dan het stopzetten van de bedrijfsontwikkeling. Doordat bedrijven niet meer kunnen ontwikkelen, zal innovatie stilvallen en zullen beleidsdoelen als kringlooplandbouw nooit gehaald worden. Bovendien zal de leefbaarheid op het platteland als gevolg van het wegvallen van de werkgelegenheid, sterk achteruitgaan, evenals de ruimtelijke omgeving. Dit heeft zijn weerslag op de agrarische sector als geheel, met als resultaat: de land- en tuinbouwsector stort als een kaartenhuis in elkaar.

Visie NAJK

Samen met de provinciale besturen en de klankbordgroepen van NAJK is een visiedocument opgesteld. De volledige visie is te vinden op onze website (<https://www.najk.nl/over-najk/standpunten/najk-over-het-stikstofbeleid/>). Hierbij onze belangrijkste punten:

- Gebruikmaken van betrouwbare rekenmodellen (meten = weten).
- Schotten tussen de landbouwsector en niet-landbouwsectoren (geen uitwisselingen

tussen NH3 en NOx).

- Beleidsregels in de provincies gaan niet verder dan de beleidsregels van de overheid.
- Geen inname van latente ruimte.
- Geen koppeling ammoniak aan dier- en fosfaatrechten.
- Invoering van een realistische drempelwaarde, waarmee tevens een oplossing wordt gecreëerd voor bedrijven met een 'PAS-melding' en het beweiden en bemesten.
- Heldere evaluatie op het tot stand komen van de Natura 2000-gebieden en duidelijke formulering van herstelmaatregelen in de Natura 2000-gebieden.
- Er moet perspectief en ontwikkelruimte blijven voor jonge boeren, ook voor degenen die hun bedrijf uitoefenen in de buurt van Natura 2000-gebieden.
- Als maatregelen ingevoerd worden op bedrijven om bijvoorbeeld een drempelwaarde te creëren, dan moeten deze inpasbaar zijn in de bedrijfsvoering (kan verschillen tussen bedrijven) en mogen deze niet tot kostprijsstijging leiden.

Wat heeft NAJK gedaan en wat gaat NAJK doen?

NAJK heeft zich op verschillende manieren ingezet voor het stikstofdossier. Dagelijks bestuurders Marije Klever en Andre Arfman doen de lobby op landelijk niveau. Een groot gedeelte vindt ook plaats op provinciaal niveau, want de provincie is voor een groot deel verantwoordelijk voor de uitvoering van het stikstofbeleid. De provinciale bestuurders zetten zich in voor de lobby in hun provincie. Samen met de klankbordgroepen en de afvaardiging van de provincies is een visiedocument opgesteld ten aanzien van stikstof. Dit document vormt de basis voor de lobby.

Benieuwd wat NAJK allemaal al gedaan heeft omtrent stikstof? Check de tijlijn hieronder.

TIJDLIJN

2015 1 juli > invoering PAS

- 2019
- 29 mei > uitspraak Raad van State
 - 2 september > brief NAJK aan commissie Remkes
 - 25 september > rapport commissie Remkes
 - 1 oktober > eerste demonstratie op het Malieveld
 - 4 oktober > Kamerbrief minister Schouten
 - 8 oktober > beleidsregels in- en extern salderen provincies
 - 10 oktober > brief (N)AJK aan IPO en provincies naar aanleiding van stikstofmaatregelen
 - 14 oktober > demonstraties bij provinciehuizen door LTO en (N)AJK
 - 25 oktober > opheffing Task Force Zuivel
 - 1 november > oprichting van het Landbouw Collectief
 - 15 november > brief (N)AJK aan IPO en provincies met vraag verduidelijking beleidsregels
 - 20 november > presentatie visie stikstof van het Landbouw Collectief
 - 27 november > eerste stikstof nieuwsbrief verzonden naar de leden

Naast deze hoofdpunten heeft NAJK ook in diverse provincies presentaties gegeven over het stikstofdossier. NAJK heeft regelmatig een bijeenkomst met ForFarmers georganiseerd om zich bij te laten praten en de strategie en acties op scherp te stellen.

Door de enorme dynamiek in het proces is het moeilijk te voorspellen wat NAJK precies allemaal de komende periode gaat doen. Elke week en soms elke dag gebeuren er weer dingen waar we onze lobby op aan moeten passen. Maar één ding is zeker: NAJK blijft strijden voor de bewegingsvrijheid en het vertrouwen voor jonge boeren!